

ZAMONAVIY YONDOSHUVLAR ASOSIDA BOLANI MAKTABGA TAYYORLASH

Jamila Atamurodova - JDPU o'qituvchi

Annotatsiya: Ushbu maqolada bugungi kunda davlatimiz maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ilg'or xorijiy tajribalarni hisobga olgan xolda bolalarni intellektual, axloqiy, estetik va jismoniy rivojlantirish sharoitlarini yaratish maktabgacha yoshdagi bolalarni har tomonlama rivojlantirish, ta'lim-tarbiya berish, ko'nikma va malakalarini shakllantirish hamda maktab ta'limiga tayyorlash kabi talablar haqida batafsil ma'lumotlar keltirilgan.

Kalit so'zlar: ilg'or tajribalar, mashg'ulot, bola, bilim, ko'nikma, malaka

Abstract: In this article, taking into account advanced foreign experiences in preschool education organizations of our state today, creating conditions for intellectual, moral, aesthetic and physical development of children, all-round development of preschool children, education, formation of skills and qualifications, and detailed information on requirements such as preparation for schooling

Key words: best practices, training, child, knowledge, skills, competence

Абстрактный: В данной статье, учитывая передовой зарубежный опыт в дошкольных образовательных организациях нашего государства на сегодняшний день, создаются условия для интеллектуального, нравственного, эстетического и физического развития детей, всестороннего развития дошкольников, воспитания, формирования навыков и квалификации, а также подробная информация о таких требованиях, как подготовка к школьному обучению

Ключевые слова: лучшие практики, обучение, ребенок, знания, навыки, компетентность.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida samaradorlikning sifatini oshirishda zamonaviy yondashuvlar asosida kutilgan natijaga erishish uchun faqat tarbiyachi emas, tarbiyalanuvchilarning shaxsiy ehtiyojlari, talablari va xislatlariga asoslangan holda, ko'zda tutilgan maqsad amalga oshirilishi va natijali bo'lishini rejalashni tarbiyachi-o'qituvchi o'z oldiga vazifa qilib qo'yadi.

Tarbiyachi-o'qituvchining bolalarni maktabga tayyorlashda zamonaviy yondoshuvlarni to'g'ri tashkil eta bilishi barkamol avlod tarbiyasi va mamlakat kelajagini ham belgilab beradi. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 30-sentyabrdagi "Maktabgacha ta'lim tizimini boshqaruvini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida" PF-5198-son farmonida ta'kidlaganidek, Maktabgacha ta'lim sohasi uzluksiz ta'lim tizimining birlamchi bo'g'in hisoblanib, u har tomonlama

sogʻlom va barkamol bola shaxsini tayyorlash va maktabga tayyorlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Ushbu farmonga muvofiq maktabgacha taʼlim tizimini yanada takomillashtirish moddiy-texnik bazasini mustaxkamlash, maktabgacha taʼlim muassasalarini tarmogʻini kengaytirish, malakali pedagog kadrlar bilan taʼminlash, bolalarni maktab taʼlimiga tayyorlash darajasini tubdan yaxshilash taʼlim tarbiya jarayoniga zamonaviy dastur va texnologiyalarni tatbiq etish, bolalarni har tomonlama intellektual, axloqiy, estetik va jismoniy rivojlantirish uchun shart – sharoitlar yaratishdan iborat. Dasturning asosiy vazifalari sifatida ilgʻor xorijiy tajribalarni hisobga olgan holda bolalarni intellektual axlokiy estetik va jismoniy rivojlantirish sharoitlarini yaratish belgilangan. Maktabgacha taʼlimga qoʻyiladigan davlat talablari maktabgacha yoshdagi bolalarni maktabgacha taʼlim muassasalarida har tomonlama rivojlantirish, taʼlim-tarbiya berish, koʻnikma va malakalarini shakllantirish hamda maktab taʼlimiga tayyorlash kabi talablarini belgilaydi.

Bolalarning bilim, koʻnikma va malakalari, ularning har tomonlama rivojlanishi hamda maktab taʼlimiga tayyorgarlik darajalari davlat talablarda nazarda tutilgan mashgʻulot va faoliyatlarni oʻtkazish jarayonida indikatorlarning bajarilishini kuzatish, oʻrganish, tahlil qilish va baholash orqali aniqlanadi. Maktabgacha yoshdagi bolalarni tarbiyalash vazifalari esa shaxsni tarbiyalash maqsadlari asosida ularning yoshiga va xususiyatlariga qarab belgilanadi. Maktabgacha tarbiya yoshidagi bola shaxsini har tomonlama kamol toptirish jismoniy, aqliy, axloqiy, mehnat va estetik tarbiya majmuasidan iboratdir. Mashgʻulot tarbiyachi rahbarligida oʻtkaziladi, tarbiyachi mashgʻulotlarda bolalarni yangi bilimlardan xabardor qiladi, bolalar egallab olgan bilimlarini esa aniqlab mustahkamlaydi. Bolalarning amaliy mashgʻulotlarini tashkil etadi. Oʻquv materialining mazmuni asta-sekin murakkablashtirilib boriladi.

Demak, mashgʻulot bolalarni maktabga tayyorlashda katta ahamiyatga ega. Mashgʻulot orqali bolalar oʻquv malakasini egalla bolib, oʻz-oʻzini yaxshi tashkil etadigan boʻlib qoladilar. Ularda barqaror diqqat, irodani, diqqatni jalb eta olish kabi qobiliyatlar rivojlanadi. Ayniqsa, bolalarga bilim berishni jamoa usulida olib borish katta ahamiyatga birgalikdagi faoliyatda bolalar bir-birlariga faol taʼsir etishadi, oʻz tashabbusi, topagʻonligini namoyon qilish imkoniyati tugʻiladi. Bolalar ishiga zoʻr berishni talab etuvchi vazifa qoʻyilganda birgalikda qaygʻurishadi, jamoatchilik hissi shakllanadi. Ekskursiyalar, racm qirqib yopishtirish, koʻrish-yasash ishlarini birgalikda bajarish, umumiy raqs oʻyinlarini ijro etish, badiiy asarlarni eshitish, oʻqishda paydo boʻlgan birgalikdagi kechinmalar bolalarning birlashgan doʻstona jamoasini yaratishga yordam beradi, birga ishlash, yashashga oʻrgatadi.

Buyuk Britaniyada odatda taʼlim berish oʻrganilayotgan predmet yoki oʻqituvchiga emas balki bolaga yoʻnaltiriladi. Bunday yondashuv ingliz taʼlimi tarixiga asoslanib uning rivojlanishiga Russo, Frebel, Montessori taʼsir koʻrsatganlar. Ular

bolaning individualligini rivojlantirish va mustaqilligini himoya qilish kerak deb hisoblaydilar. Maktabgacha tarbiyaning asosiy maqsadlari: har bir bolaning ehtiyoji va uning manfaatlarini qondirish, bolalar o'rtasidagi farqni hurmat qilish. Bunda bola o'qish uchun ichki intilishga ega, qiziquvchan va tabiatan serg'ayrat, deb taxmin qilinadi. O'qitish bolaning o'zi taklif qilgan o'yini davomida olib borilishi kerak. Ustozning asosiy vazifasi bolaga uqtirish yo'li bilan emas, balki o'yinni qo'llab turish, unga tadqiqot o'tkazish uchun turli materiallar taqdim etishdan iboratdir. Maktabgacha ta'lim muassasalarida bolalarni maktabga tayyorlashda yozish va o'qishdan tashqari qo'shiq kuylash, she'r aytish, raqsga tushish o'rgatiladi, eng kichik yoshdagilar esa eng mayda motorika mashqlarini bajaradilar, abstract fikr yuritishga mo'ljallangan o'yinlar o'ynaydilar, bir birlariga yordam berishda ularda o'zaro hamkorlik ko'nikmalari shakllantiriladi. SHu bilan birga ranglarni ajratish, raqam va harflarni o'rganadilar.

MTTlarida tarbiyachilar bolalarning ham rivojlanishi ham ruhiy shakllanishi darajasi diagnostikasi uchun mazmuniy – rolly o'yinlar, rasm chizish va narsalar yasash juda foydali usul deb hisoblaydilar. AQSHda bolalar tarbiyasining asosiy jihatlaridan biri bolaga kattalardek munosabatda bo'lish hisoblanadi. Bola shaxs va unga quloq tutish va fikrini hurmat qilish lozim. Albatta uni yo'naltirib turish kerak, lekin buyruq tariqasida emas nima yaxshi- yu, nima yomon ekanligini tushuntirish orqali Mashg'ulot bolalar bog'chasida bolalarga ta'lim berishning asosiy shaklidir.

Mashg'ulot - tarbiyachining bolalarni kerakli bilim va malakalardan umumiy holda xabardor qilishidir. Tarbiyachi bolalarga ta'lim berishni kun davomida amalga oshiradi: ularning bilimlarini boyitadi, madaniy, gigienik, xulq madaniyati, nutqi, sanoq-hisob, harakatlari kabi turli-tuman malaka va ko'nikmalarini shakllantirib boradi.

Xulosa qilib aytganda maktabgacha ta'lim tashkilotlarida zamonaviy yondashuvlar asosida mashg'ulotlarni tashkil etish ta'lim jarayonida muvaffaqiyatga erishish garovidur.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 30 sentabrdagi "Maktabgacha ta'lim tizimini boshqaruvini tubdan takomillashtirish chora- tadbirlari to'g'risida" PF-5198-son farmoni // www.lex.uz
2. "Maktabgacha ta'limga qo'yiladigan davlat talablari" Toshkent.2017 yil.
3. Maktabgacha ta'lim jurnali. 2022 yil 2 - son